

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 9Co/259/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2112215397
Dátum vydania rozhodnutia: 18. 07. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Renáta Gavalcová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2017:2112215397.1

Uznesenie

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu: Mgr. Renáta Gavalcová a sudkýň: JUDr. Eva Barcajová a JUDr. Katarína Slováčeková, v právnej veci žalobcu: Intrum Justitia Slovakia s.r.o., so sídlom Bratislava, Karadžičova 8, IČO: 35 831 154, zastúpený advokátom: JUDr. Ján Šoltés, AK so sídlom Bratislava, Karadžičova 8, proti žalovanej: D. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom J., J. XXX/X, za účasti pôvodného vedľajšieho účastníka: Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, Prešov, Námestie legionárov 5, IČO: 42 176 778, zastúpený advokátom: JUDr. Ambróz Motyka, AK so sídlom Stropkov, Nám. SNP 7, o zaplatenie sumy 558,56 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trnava zo dňa 9. októbra 2013, č.k. 12C/143/2012-50, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ruší a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol návrh žalobcu, žalovanej nepriznal náhradu trov konania a uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi náhradu trov konania v sume 105,96 eur do troch dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia k rukám právneho zástupcu vedľajšieho účastníka.

2. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie právne odôvodnil použitím ustanovenia § 100 ods. 1, § 101 OZ, § 497 ObZ.

3. Vecne svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe výsledkov vykonaného dokazovania výsluchom žalovanej a pripojenými listinnými dokladmi mal súd preukázané, že medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou bola uzatvorená zmluva o poskytnutí pôžičky, na základe ktorej bola žalovanej poskytnutá pôžička, ktorú sa zaviazala predchodcovi žalobcu splatiť formou 48 mesačných splátok po 1.293,- Sk (42,92 eur), pričom prvá splátka sa stala splatnou dňa 20.9.2006, a posledná splátka bola splatná dňa 20.8.2010. Žalovaná nesplatila pôžičku v čase určenom v zmluve, čím sa dostala do omeškania so splatením zostatku dlžnej sumy vo výške 507,79 eur, zaplatenie ktorej žalobca žadoval. Súď ďalej z položkovitého prehľadu obrátov na úverovej zmluve, ktorým žalobca preukazoval koľko splátok a v akej výške žalovaná na úver zaplatila zistil, že právny predchodca žalobcu dňa 20.1.2008 požadoval úhradu celého nesplateného zvyšku úveru vo výške 1.076,34 eur. To, že právny predchodca žalobcu požadoval od žalovanej úhradu celého nesplateného zvyšku úveru vo výške 1.076,34 eur, súď posúdil ako vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru dňa 20.1.2008, najmä s prihliadnutím k tomu, že žalobca nepreukázal súdu iný spôsob ukončenia zmluvy o pôžičke. Pri vyhlásení predčasnej splatnosti úveru, sa stáva splatný celý nesplatený zvyšok úveru dňom nasledujúcim po takomto zosplatení, čiže právo na jeho zaplatenie mohol právny predchodca navrhovateľa po prvýkrát vykonať dňa 22.1.2008. V takom prípade musel súď prihliadnuť na námietku premičania celej žalovanej sumy, vznesenej tak vedľajším účastníkom ako aj odporkyňou. Ak si žalobca svoj nárok uplatnil na súde návrhom podaným dňa 26.7.2012, bol jeho nárok v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 101 Občianskeho zákonníka už

premlčaný, keď trojročná premlčacia doba začala plynúť dňa 22.1.2008, a uplynula dňa 22.1.2011, teda návrh bol podaný na súde po uplynutí premlčacej doby. Z uvedeného dôvodu súd návrh v celom rozsahu zamietol. O náhrade trov konania súd rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 O.s.p. Žalovanej súd náhradu trov konania nepriznal, nakoľko si ich náhradu neuplatnila. Súd priznal náhradu trov konania vedľajšiemu účastníkovi vystupujúcemu na strane v konaní úspešnej žalovanej, a to z titulu trov právneho zastúpenia vo výške 105,96 eur.

4. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca v celom rozsahu a žiadal odvolací súd, aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a návrhu žalobcu v celom rozsahu vyhovie. Odvolateľ poukázal na skutočnosť, že súdom prvej inštancie zistený skutkový stav nemá oporu vo vykonanom dokazovaní a správnym hodnotením vykonaných dôkazov by súd musel dospieť k odlišným skutkovým zisteniam. Rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti, v ktorej určil splatnosť úveru ku dňu 20.01.2008, následkom čoho bolo následne nesprávne posúdenie plynutia premlčacej doby je nepresvedčivé, neodôvodnené a nesprávne, bez akejkoľvek opory. Súd prvej inštancie napriek vyjadreniam žalobcu, ktorý sa jednoznačne vyjadril k dátumu zosplatnenia úveru určil ako dátum splatnosti celého úveru bez náležitého odôvodnenia na deň 20.01.2008, pričom ako vyplýva z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, pri ustálení predčasného dátumu splatnosti úveru vychádzal zo žalobcom predloženého prehľadu platieb, pričom tento žalobcom predložený dôkaz vyhodnotil celkom jednoznačne nesprávne v prospech žalovaného. Tento predložený prehľad platieb je interným dokladom právneho predchodcu žalobcu a súdu bol predložený za účelom preukázania platobnej disciplíny žalovaného a tento zápis v žiadnom prípade nie je možné označiť za zosplatnenie úveru, ako nesprávne uviedol súd prvej inštancie. Predmetná úverová zmluva bola uzavretá písomne, ak k predčasnemu ukončeniu zmluvného vzťahu mohlo dôjsť v súlade s ustanovením § 40 ods. 1 OZ jedine na základe písomného právneho úkonu niektorého z účastníkov tohto právneho vzťahu. Zo strany právneho predchodcu žalobcu však k takémuto úkonu nedošlo a v konaní nebolo ani preukázané, že by právny predchodca písomne právny vzťah založený úverovou zmluvou predčasne ukončil. Napriek neplneniu splátok úveru právny predchodca žalobcu písomne predčasnú splatnosť úveru nevyhlásil, pričom k takémuto úkonu ani nebol oprávnený v zmysle zmluvných dojednaní úverovej zmluvy. Už len z tohto dôvodu je napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie nesprávne, nepreskúmateľné a nezodpovedá požiadavke na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Žalobca ďalej vo svojom odvolaní uviedol, že splatnosť celého úveru nastala dňom splatnosti poslednej zmluvne dojednej splátky, ktorej deň pripadol na 20.08.2010 tak, ako túto skutočnosť žalobca uviedol v žalobnom návrhu a to konkrétne v článku 1. Nakoľko konečná splatnosť úveru nastala dňom splatnosti poslednej zmluvne dojednej splátky dňa 20.08.2010 a nie 20.01.2008, ako nesprávne ustálil súd prvej inštancie bez náležitého a presvedčivého odôvodnenia. Žalobca si svoj nárok na zaplatenie žalovanej pohľadávky uplatnil na súde včas a to dňa 18.07.2012, t.j. pred uplynutím všeobecnej trojročnej premlčacej doby. Ďalej v prípade, ak by odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny, žiada žalobca, aby o náhrade trov konania bolo rozhodnuté tak, že náhradu trov konania vedľajšiemu účastníkovi na strane žalovaného nepriznáva a to z dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle ustanovenia § 150 ods. 1 veta prvá OSP, nakoľko účelom združení na ochranu spotrebiteľa je aktívna ochrana spotrebiteľa v spotrebiteľských súdnych sporoch a vedľajší účastník v tomto spore je združením podľa ustanovenia § 25 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a preto toto združenie musí byť spôsobilé poskytovať kvalifikovanú právnu ochranu a pomoc spotrebiteľovi bez toho, aby muselo byť zastúpené advokátom.

5. K odvolaniu žalobcu zaslal písomné vyjadrenie pôvodný vedľajší účastník na strane žalovaného v ktorom uviedol, že žiada, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil. Vo vyjadrení uviedol, že žalobca v konaní predložil dôkaz označený ako položkovitý prehľad obrátov z ktorého vyplýva, že žalovanému boli predpísané splátky vo výške 42,92 eur za obdobie november 2006 až december 2007, stále k 20. dňu v konkrétnom mesiaci, pričom žalovaný z týchto predpísaných splátok niekoľko uhradil. Dňa 20.01.2008 bola žalovanému následne predpísaná splátka 1.076,34 eur. Žalovaný bol v sústavnom omeškaní so zaplatením troch a viac splátok, teda boli aj splnené podmienky na ukončenie úverového vzťahu. V zmysle uvedeného je teda zrejmé, že k tomuto dňu bola vyhlásená predčasná splatnosť úveru. K platnému ukončeniu úverového vzťahu môže dôjsť jedine na základe písomného úkonu niektorého z účastníkov, avšak žalobca takýto dôkaz v konaní nepredložil, keďže mu takýto dôkaz nie je na prospech a preukazoval by, že ním uplatňovaný nárok je premlčaný. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Krajského súdu v Prešove z 10.06.2014 č.k. 6Co/179/2013, zo dňa 05.02.2014 č.k. 3Co/202/2013, Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 23.04.2015 č.k.

9Co/910/2014. Ďalej pôvodný vedľajší účastník vo svojom vyjadrení uviedol, že aplikácia ustanovenia § 150 ods. 1 OSP na danú vec nie je náležitá a v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18.01.2012 sp. zn. 6 M Cdo 5/2011 a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 09.08.2012 15Co/169/2012.

6. Žalovaná odvolací návrh nepodala, k odvolaniu žalobcu písomné vyjadrenie nezaslala.

7. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 CSP), postupujúc podľa § 470 CSP, po zistení, že odvolanie bolo podané včas (§ 362 ods. 1 CSP), oprávneným subjektom - stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie pripúšťa (§ 470 ods. 2 veta prvá CSP v spojení s § 202 zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 363 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 CSP) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 CSP), s prihliadnutím ex offo na vady týkajúce sa procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP á contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné a napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

8. Podľa § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté predtým nadobudnutia jeho účinnosti.

9. Predmetom konania pred súdom prvej inštancie je návrh žalobcu, ktorým sa domáha od žalovanej zaplata sumy 507,79 eur s príslušenstvom, zmluvnej pokuty vo výške 50,77 eur s príslušenstvom, zmluvnej pokuty vo výške 50,87 eur.

10. Predmetom odvolacieho konania je preskúmanie správnosti postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým bol žalobný návrh zamietnutý ako i závislý výrok o náhrade trov konania.

11. Žalobca ako odvolateľ vo svojom odvolaní namietal, že v danom prípade súd prvej inštancie otázku premlčania uplatneného nároku žalobcu posúdil nesprávne, nakoľko listom zo dňa 26.09.2012 právny predchodca žalobcu vyzval žalovaného k úhrade dlžnej sumy do troch dní od jeho doručenia a žalovaný predmetnú upomienku prevzal dňa 02.10.2012. Trojdňová lehota uplynula dňa 05.10.2012, pričom nasledujúcim dňom, teda 06.10.2012 došlo k splatnosti celej dlžnej sumy. Odvolateľ bol toho názoru, že premlčacia doba pre všetky splátky splatné po vyhlásení mimoriadnej splatnosti v súlade s ustanovením § 103 OZ začala plynúť nasledujúci po splatnosti splátky pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti 6.10.2012 a návrh bol podaný na súd dňa 17.09.2015.

12. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozsudku, ako aj celého obsahu dospel k záveru, že súd prvej inštancie nezistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, čím potom vec nesprávne právne posúdil. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potom v dôsledku uvedeného je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov.

13. Žalobca tvrdí, že napadnutý rozsudok prvostupňového súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

14. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny náležitý právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

15. Odvolateľ nesúhlasí s prijatým záverom súdu prvej inštancie o premlčaní dlhu a trvá na tom, že k predčasnému ukončeniu zmluvného vzťahu nedošlo. Súd prvej inštancie vychádzal zo skutkových zistení, podľa ktorých dôkazom o splatnosti dlhu žalovanej je výstup z bankového systému označený ako Položkovitý prehľad obrátov na úverovej zmluve z ktorého vyplýva, že právny predchodca žalobcu dňa 20.1.2008 požadoval úhradu celého nesplateného zvyšku úveru vo výške 1.076,34 eur, čo súd

posúdil ako vyhlásenie predčasnej splatnosti úveru dňa 20.1.2008, čím sa stal splatný celý nesplatený zvyšok úveru dňom nasledujúcim po takomto zosplatení, čiže právo na jeho zaplatenie mohol právny predchodca navrhovateľa po prvýkrát vykonať dňa 22.1.2008, kedy začala plynúť premlčacia doba.

16. Podľa § 100 ods. 1 zákona číslo 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „O.z.“), právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihladne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

17. Podľa § 101 O.z., pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

18. Podľa § 110 ods. 1 O.z., ak bolo právo priznané právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného orgánu, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď sa malo podľa rozhodnutia plniť. Ak právo dlžník písomne uznal čo do dôvodu i výšky, premlčuje sa za desať rokov odo dňa, keď k uznaniu došlo; ak bola však v uznaní uvedená lehota na plnenie, plynie premlčacia doba od uplynutia tejto lehoty.

19. Odvolací súd uvádza, že sa stotožňuje s odvolacou námietkou žalobcu a má za to, že dôkazy, ktoré v prejednávanej veci boli vykonané nepotvrdzujú, že k predčasnej splatnosti celého dlhu zo strany pôvodného veriteľa, teda Slovenskej sporiteľne a.s. došlo. Odvolací súd nepovažuje za dôkaz o predčasnej splatnosti celého úveru listinný dôkaz, nachádzajúci sa v spise (čl.17) označený ako Položkovitý prehľad obrátov na úverovej zmluve, ktorý žalobca predložil za účelom preukázania výšky pohľadávky ku dňu jej postúpenia, nakoľko z tohto listinného dokladu nevyplýva právne relevantná skutočnosť, že žalobca resp. jeho právny predchodca využil právo ukončiť právny vzťah založený písomnou úverovou zmluvou predčasne napr. platne odstúpiť alebo vypovedať predmetnú zmluvu alebo oznámiť zosplatenie úveru v zmysle zmluvných podmienok.

20. Podľa § 132 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase konania pred súdom prvej inštancie dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci (akt. podľa § 191 ods. 1 CSP, dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo).

21. Dokazovanie je časťou občianskeho súdneho konania (od 1.7.2016 civilného sporového konania), v ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Pri uplatnení zásady voľného hodnotenia dôkazov súd v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi, ako má z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť. Iba výnimočne zákon súdu ukladá určité obmedzenie pri hodnotení dôkazov (napr. § 133, § 134, § 135 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase konania pred súdom prvej inštancie, akt. § 192, § 193, § 205 Civilného sporového poriadku). Ťažisko dokazovania je v procesnom postupe súdu prvej inštancie; skutkové závery tohto súdu je oprávnený dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd, ktorý za tým účelom môže vykonávať dokazovanie (§ 213 ods. 3 až 5 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase konania pred súdom prvej inštancie, akt. § 384 Civilného sporového poriadku). Procesný predpis vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov. Hodnotenie dôkazov úvahou súdu neznamena ľubovôľu pri hodnotení dôkazov, hodnotiacia úvaha súdu musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci, musí byť preskúmateľná v inštančnom postupe a podobne. Výsledky hodnotenia dôkazov sú aj súčasťou odôvodnenia rozsudku, keďže z ustanovenia § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku účinného v čase konania pred súdom prvej inštancie (akt. § 220 ods. 2 Civilného sporového poriadku) vyplýva súdu povinnosť okrem iného v odôvodnení rozsudku stručne, jasne a výstižne vysvetliť, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vyhádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a podobne.

22. Nesprávne hodnotenie dôkazov je možné vytknúť súdu prvej inštancie v prípade, ak by zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z vykonaných dôkazov alebo prednesom strán sporu nevyplývali, ani inak nevyšli v konaní najavo, prípadne, že by si nepovšimol rozhodné skutočnosti, ktoré boli vykonanými dôkazmi preukázané, alebo ak hodnotenie dôkazov odporuje citovaným zákonným ustanoveniam. Týmto odvolacím dôvodom možno napadnúť výsledok činnosti súdu pri hodnotení dôkazov, na ktorého nesprávnosť je možné usudzovať len zo spôsobu, ako k nemu súd prvej inštancie dospel.

23. Dôkazným bremenom sa rozumie procesná zodpovednosť účastníka konania za to, že za konania neboli preukázané jeho tvrdenia, že z toho dôvodu muselo byť rozhodnuté o veci samej v jeho neprospech. Zmyslom dôkazného bremena je umožniť súdu rozhodnúť o veci samej i v takých prípadoch, keď určitá skutočnosť významná podľa hmotného práva pre rozhodnutie o veci, nebola alebo nemohla byť preukázaná a keď teda výsledky hodnotenia dôkazov neumožňujú súdu prijať záver ani o pravdivosti tvrdenia tejto skutočnosti, ani o tom, že by táto skutočnosť bola nepravdivá. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorí z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tiež tvrdí.

24. Ak teda pôvodný vedľajší účastník na strane žalovanej v priebehu konania tvrdil, že došlo k predčasnemu ukončeniu zmluvného vzťahu a nastala splatnosť celého dlhu tak ako to konštatoval súd prvej inštancie, bolo jeho povinnosťou označiť a predložiť súdu relevantné dôkazy na preukázanie tejto právne významnej skutočnosti.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné akceptovať odvolacie námietky žalobcu spočívajúce v tom, že v konaní neboli predložené žiadne relevantné dôkazy preukazujúce predčasnú splatnosť dlhu z predmetnej úverovej zmluvy a to ku dňu 21.1.2008, ako to uzatvoril súd prvej inštancie.

26. Ustanovenie § 103 OZ rešpektuje zásadu zmluvnej voľnosti občianskoprávných vzťahov, ktorá umožňuje, aby sa zmluvné strany dohodli aj na splnení dlhu plnením v splátkach. Zákon stanovuje, kedy v prípade dohody o plnení v splátkach začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok a to tak, že jednotlivé splátky sa premlčujú samostatne (premlčacia doba jednotlivých splátok začína plynúť odo dňa zročnosti jednotlivej splátky). Ustanovenie § 103 OZ však treba vykladať vo väzbe na právne dôsledky uvedené v ustanovení § 565 OZ, ktoré obmedzuje veriteľa v práve požadovať splnenie celého dlhu. Právo žiadať zaplatenie celej pohľadávky môže veriteľ len do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky. Ak by veriteľ svoje právo nevyužil, pokračovala by premlčacia doba iba vo vzťahu k neuhradenej splátke. Samotnú realizáciu splatnosti dlhu ustanovenie § 565 OZ podmieňuje žiadosťou veriteľa (nenastáva automaticky zo zákona).

27. Pre splatnosť pohľadávky v dôsledku straty výhody splátok nie je významné, kedy veriteľ mohol dlžníka z dôvodu jeho omeškania so splátkami o zaplatenie celej pohľadávky (alebo jej zostatku) najskôr požiadať, ale či a kedy sa rozhodol svoje oprávnenie využiť a o zaplatenie celej pohľadávky skutočne požiadal.

28. Súd prvej inštancie bez skúmania vznikutej splatnosti celého dlhu (relevantného jednostranného právneho úkonu veriteľa, adresovaného dlžníkovi), teda naplnenia zákonom stanovených podmienok pre splatnosť celého zostatku dlhu, ako i nerozlíšením už vznikutej splatnosti jednotlivých splátok úveru, nesprávne označil uplatňovaný nárok žalobcu za premlčaný.

29. Ustanovenie § 103 OZ, upravujúce plynutie premlčacej doby odo dňa zročnosti nesplnenej splátky, výslovne odkazuje na ustanovenie § 565 OZ, podľa ktorého splatnosť celého dlhu nastáva automaticky zo zákona (nezaplatením splátky, po vykonanej poslednej úhrade). Ustanovenie § 565 OZ len umožňuje veriteľovi pri splnení zákonom stanovených predpokladov žiadať o zaplatenie celej pohľadávky naraz a to iba vtedy, ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo veriteľa je pritom časovo ohraničené, keďže veriteľ ho môže využiť iba do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky. Nevyužitím tohto práva veriteľa alebo márnym uplynutím lehoty na zaplatenie ďalšej splátky, resp. do jej účinného splnenia, nedochádza k splatnosti celého dlhu, ale platí naďalej pôvodné dojednanie o splátkach (tým nie sú dotknuté dôsledky omeškania s tou ktorou splátkou). Toto právo však veriteľ opäť získa, ak sa dlžník dostane do omeškania nezaplatením ďalšej splátky. Ak veriteľ riadne a včas svoje právo neuplatnil, môže voči dlžníkovi požadovať naďalej len dohodnuté splátky. Vzhľadom na to, že súd prvej inštancie odvodzoval splatnosť celej pohľadávky od nepreukázaného ukončenia zmluvného vzťahu a neskúmal zákonom stanovené podmienky ustanovené v § 565 OZ, najmä či veriteľ právo na zaplatenie celého dlhu uplatnil a kedy sa tak stalo, nesprávne vec právne posúdil a nedostatočne zistil skutkový stav.

30. Okrem uvedeného bolo povinnosťou súdu prvej inštancie rozlíšiť splátky, ktorých splatnosť nastala samostatne a u ktorých začala premlčacia doba plynúť splatnosťou celého zostatku dlhu, ak došlo k tejto právne významnej skutočnosti. Až následne bol daný dôvod zaoberať sa aplikáciou ustanovenia § 5b ZoOS. V uvedenom smere tak chýbal argumentačný základ, ktorý by mohol odvolací súd preskúmať.

31. Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ústavný zákon č. 23/1991 Zb.), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach (oznámenie FMZV č. 209/1992 Zb.) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obrany proti takémuto uplatneniu. Požiadavky na právnu argumentáciu vyplývajú aj z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky a smerujú k tomu, aby výsledok rozhodovacej činnosti súdov bol jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený a aby účastník konania nemusel hľadať odpoveď na nastolenú problematiku v rovine dohadov. Súdy musia pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí potom vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, aby jeho zábery boli zrozumiteľné, spravodlivé a presvedčivé. Súdy pritom musia súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 O. s. p., obdobne napr. IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11). Za arbitrárny, resp. nedostatočne zdôvodnený treba považovať rozsudok súdu, ktorý svoj právny záver nezdôvodní zo všetkých zákonných hľadísk, ktoré v danej veci prichádzajú do úvahy (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 154/2005 z 28. februára 2006).

32. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Georgiadis v. Grécko, z roku 1997), pričom stačí, aby súd reagoval na argumenty, ktoré sú z hľadiska výsledku súdneho konania považované za rozhodujúce (napr. rozhodnutie Ruiz Torija v. Španielsko, rozsudok z roku 1994, Kraska v. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, seria A č. 254-B, s. 49).

33. Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijalo stanovisko (Zbierka stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov č.1/2016), podľa ktorého nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania, avšak výnimočne ak písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (odňatie možnosti konať pred súdom).

34. Uvedené nedostatky odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý odvodil premlčanie dlhu od predčasnej splatnosti dlhu, ktorá právna skutočnosť nebola v konaní relevantne preukázaná, mali za následok, že napádané rozhodnutie nespĺňalo požiadavky obsiahnuté v ustanovení § 157 ods. 2 O. s. p. (účinného do 30. júna 2016), na riadne odôvodnenie rozsudku, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces.

35. Súd prvej inštancie tým, že svoje rozhodnutie neodôvodnil vo vzťahu k preukázanému skutkovému stavu, nedal odpoveď na opodstatnenie svojho postupu, na základe ktorého kvalifikoval celý dlh uplatňovaný žalobcom ako premlčaný.

36. Podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ak tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

37. Pokiaľ súd nepreskúmal komplexne žalobcove námietky, podľa názoru odvolacieho súdu postupoval nedôsledne a uvedeným postupom bolo porušené jeho právo na spravodlivý a riadny súdny proces, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde ako aj zásadu spravodlivého procesu podľa čl. 46 ods.1 a čl. 38 ods.2 Listiny základných práv a

slobôd. Ústavný súd SR už vyslovil, že „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu“ (IV. ÚS 115/03). U nepreskúmateľného rozhodnutia nemožno hodnotiť správnosť relevantných právnych otázok ani vady konania, preto bolo nutné takéto rozhodnutie zrušiť a otvoriť tým súdu procesný priestor pre vydanie rozhodnutia nového, ktoré nebude postihnuté zmieneným deficitom.

38. Odvolací súd preto rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil podľa § 389 písm. b/ CSP a vec vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, keďže nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, ktorý nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom (ktorému neprináleží nahrádzať v plnom rozsahu konanie pred súdom prvej inštancie).

39. V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu prvej inštancie vykonať dokazovanie za účelom zistenia splatnosti dlhu uplatňovaného žalobcom v konaní, pričom predpokladom je rozlíšenie splatnosti nezaplatených splátok, u ktorých premlčacia doba plynula odo dňa ich zročnosti (posúdením splatnosti každej jednotlivej splátky samostatne, podľa dohodnutého dátumu zročnosti). Ak sa však pre nesplnenie niektorej zo splátok stal zročným celý dlh, vo vzťahu k týmto nasledujúcim splátkam by začala plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky (za predpokladu naplnenia všetkých kumulatívnych zákonom stanovených predpokladov splatnosti celého dlhu, vrátane posúdenia relevantného prejavu vôle veriteľa).

40. Premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Týmto dňom je zásadne deň, keď právo bolo možné odôvodnene vykonať podaním žaloby na súde, teda keď je actio nata. Uvedený moment nastáva vo väčšine prípadov splatnosťou (zročnosťou) dlhu, t. j. dňom, keď má dlžník prvýkrát splniť dlh, resp. začať s jeho plnením. Preto až na základe náležitého posúdenia splatnosti uplatňovaného dlhu žalobcom, bude daný dôvod zaoberať sa premlčaním dlhu žalobcu, podľa ustanovenia § 5b ZoOS (ak k premlčaniu nedošlo, bude nevyhnutné dôsledne sa zaoberať uplatňovaným nárokom z hľadiska aplikácie dotknutých právnych noriem).

41. Súd prvej inštancie bude dbať tiež na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé s uvedením skutočností, ktoré považoval za preukázané a ktoré nie, z akých dôkazov vychádzal a s akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, príp. prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami sporových strán. Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie sa má vzťahovať aj na príslušenstvo uplatňovanej pohľadávky.

42. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

43. Toto rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prevej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).